

Melléklet:

A dolgozatomban hosszabban is tárgyalt *Kapros János és Márkus Samu, Debretzenben felakasztott két Katonák' Életének rövid Le-Írása, és NÓTÁJOK.* című ponyvaszöveget nehezebb elérhetősége okán itt közlöm Békés István idézett könyve alapján, a szöveg tördelését is visszaadva, hiszen a különböző szövegrészek viszonyának értelmezésében ez is fontos szempont. A szöveg keletkezése Békés István szerint a 19. század elejére tehető.¹

¹ BÉKÉS István, *Magyar Ponyva Pitaval. A XVIII. század végétől a XX. század kezdetéig*, Minerva, Budapest, 1966, 20-22.

KAPROS JÁNOS
ÉS
MÁRKUS SAMU,

Debretzenben felakasztott két Katonák'
Életének rövid
Le-írása,
és
NÓTÁJOK.

Nyomtatottatott ebben az esztendőben

Ha tsak ugyan meg kell halnom.
Nints e földön gyámolom,
Illy hirtelen el — kell mulnom
Jaj írtózva gondolom!
Oh nagy Egek ti tudjátok,
Mondjatok bús szívemnek,
Illy szörnyen mért szaggatjátok,
Fonalát életemnek.

Életemnek szép virága,
Immáron el — hervadott,
Szívemnek minden vígsága,
Már tölem el — maradott,
Oh ragyogó Tsillagzatok
Ha vóltam kedvetekbe.
Sorsomon szánakozzatok
Vegyetek kebletekbe

KÉT FEL-AKASZTOTT KATONÁNAK A' NÓTÁJA.

Debretzennek tér Mezején,
A' minap reggel idején,
Két katonát egymás mellé
Homlokkal a' Város felé
Függesztettek két szál fára,
Nagy sok Nép' szeme láttára,
Kik halálra ítéltettek,
Mellyre ki-is kísértettek.
Hijába kértek kegyelmet,
Nem nyerhettek engedelmet,
Mert halálos bűnök miatt
Nem adtak nekik Grátziát.
Jaj egy szerentsétlen Óra
Nékik nem ütött ki jóra
Éjjel a' Templomra mentek,
A' mellyben voltak sok Szentek
A' Szentséget ki-rabolták,
Hogy ki-tudják, nem gondolták,
De ki-tudódván a' tettek,
Mind a' ketten fel-köttettek

Az egyiknek, míg meg-nem hólt
A' neve KAPROS JÁNOS vólt,
A' másiknak MÁRKUS a' ki
Leg-nehezebben mula-ki
„Vitéz Pajtásink! kik vagytok,
Ti minket mindjárt itt hagytok,
E' példánkon tanuljatok
A' Szentséghez ne nyuljatok.”
Igy szóllottak, és ki-múltak
Tűnt napjaik eddig nyúltak. —
Karjaik fel-pántlikázva
Szép virágokkal tzifrázva.
Vólt egész Napnyugtáig,
Dél után nyóltz óra tájig,
Mert akkor őket le-vették,
Koporsó nélkül temették.
Sok szép Menyetske, sok szép Leány
Még Gavallér sem egynehány
Sétált-ki míg fenn-függöttek
Nézésekre mentek-jöttek.

KAPROS JÁNOS NÓTÁJA.

Zápor könnyeket hullattok
Vas bilintsek alattatok,
Ha fátumit életemnek
Irom az emberi Nemnek.
Én Szoboszló Várossában,
'S annak egyik oldalában
Születtem e' Világra
Kínra és nyomorúságra.
Jó szüleim fel-neveltek
Bennem sok örömet leltek,
Voltam-is egy derék Legény
Ámbár nem gazdag tsak szegény
Arra vitt Magyar termetem,
Hogy Császár Szólgája lettem,
Szolgáltam-is hűségesen
Mindenkor ditséretesen.
Tizenöt esztendő alatt
Betsületem elébb haladt,
Ügyelt a' Hadnak Vézére
A' Kapros János nevére.
A' míg a' fegyvert viseltem,
Tsak egy páltzát se szenvedtem,
Vígan töltöttem életemet,
Áldottam jó Istenemet.
Harmintz esztendő korombé
Vettem részt a' siralomba,
A' mikor szép napom dele
Bús homályban merüle-le.
Márkus Samu Vitéz társom
Volt az én meg-hitt Pajtásom,
Mikor mentünk éjtszakára
Belényesnek tájékára.
Mikor Kvártélyba bé szálltunk
Nem volt nekünk semmi bajunk,
De tsak hamar más estvére
Kerültünk a' más kezére.
Hogy a Tsárdába bémentünk,
Hol a' borból jól bé-vertünk,

A' bor el-vette eszünket
És rablókká tett bennünket.
Mert egy Oláht meg-támadtunk,
Nálla semmi pénzt nem hagytunk,
Mind el-vettük a' mi tsörgött
Ámbár eléggé könyörgött.
Másik tettünk' a' mi nézi
A' mi bűnünket tetézi,
A' Templomban bé-rontottunk,
'S egy két gyertyát rablottunk,
Jaj de úgy van mindenképpen
A' gonoszság kisül szépen.
Mi se' tudtuk ezt titkolni
Meg-kellett nekünk hódolni.
Azonnal meg-fogattattunk
Debretzenben hozattattunk,
A' hol sok kínzást ki-kellett
Állnia a' vallatás mellett.
A Debretzeni Tömlöztbe
Vóltunk lántzok közt kötözve,
Debretzenbe ment ránk ki a'
Halált hozó Szententzia.
Sírt az Anyám, Bátyám, Néném
Sírt a' Nép hogy meghalok én,
Jaj, de az Óbester szíve
Rajtam meg nem könyörüle.
Az Epres-Kerti Tsárdánál
Ásatott el két tölgyfa szál,
E' leve a' mi Koporsónk.
Juliusnak Hónapjába
Estünk a' kínok árjába,
Tizenegyedik napjára
Mentünk az Akasztófára.
Barátim! kiket szerettem,
Imádkozzatok érettem,
Mindenek kik jók valátok,
Kívánom : Isten hozzátok!

TOLDALÉK.

Az egész Föld kerekségén
Nints nálam szomorúbb Legén,
Ha el-gondolom életemet
Bánat borítja szívemet.
Az én piros két ortzámat
Szép gyenge ábrázatomat,
Szomorúságom fonnyasztja
Örömöm el-távoztatja
Mostan vagyok leg-ékesebb
Ifjúságom leg-kedvesebb,

'S ha a' Sors jut eszembe
Tsak búsulok keservembe.
Ha meg-gondolom magamat
Hogy majd el-vágják hajamat;
Hullanak zápor könnyeim
Keservesek esztendeim.
Mi haszna szép virágzásom
Ha mindjárt lesz hervadásom
Mihelyt katonává leszek
Az örömökről le-teszek.